

ดอกไม้ใบอรรณคดีไทย ๑๕

โดย ชักกลอบ ฝน 27

๗๓ กล้วยไม้ (อ่านเพชรหึง)

“กล้วยไม้ห้อยต่ำเตี้ย นมตำเรียเรียทางไป
หอมหวั่งวังเวงใจ ว่าถึงแก้วแล้วเรียมเหลียว”

วรรณคดี : นิราศธารทองแดง

พระนิพนธ์ : เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร ไชยเชษฐาสุริยวงศ์(เจ้าฟ้ากุ้ง)

Grammatophyllum speciosum

ไม้คือนาม ถาดินขาว ถ่านเพชรหึง

พืชในวงศ์ Orchidaceae ที่งามยิ่ง

กล้วยไม้ยิ่ง มีวงศ์ย่อย Epidendroideae

ชื่อสามัญ Leopard Flower

และ Tiger orchid ชิดเขยไต้

ชื่อท้องถิ่น ถ่านงูเห่ล้อม เอื้องพราวกิติ

ตำบลนาไม้ กะตำพะนาย ทำย..กล้วยกา

ถิ่นกำเนิด เกิด Asia เขตร้อนชื้น

มีตาสดชื่น ขึ้นเกาะไต้ Pacifica

ถ่านเพชรหึง ซึ่งกล้วยใน กบิลยา

ชูช่อหรรษา ทำคล้ายงู ชูพองพาน

คราพายุใหญ่ กรายดัง เพชรหึงร่วง

ความหึงหอง ทั้งปวงหาย ได้ชื่อขาน

ลมเพชรหึง ตรึงใจ ได้ชื่อถ่าน

ยอมนับกัน พันธุ์กล้วยไม้ ดอกใหญ่ดัง

ช่อดอกใหญ่ ยาวสองเมตร เต็มดงแด

ทั้งช่อแผ่ ห้อยลง และทรงตั้ง

ดอกเห็ดองหม่น ปนเขียว เหลียวแลสะพรั่ง

จุดประพราง อย่างลายเสือ เกล็ดล้นงาม

ลำต้นใบ ใบบนยา บำรุงกำลัง

ถอนพิษทั้ง งู, ตะขาบ แมงป่องหัว

ขับลมลำไส้ ไ้เจ็บคอ ฝีประจำ

แผลฟกช้ำ ตำใส่เหล้า บรรเทาพิษ

สถิตยพันธ์ ธรรมสถิตย

การทิ้งนี้ ไม่ติดอก ละบอกให้ คอรวไฉ่ใจ อภัยกัน มั่นคงล้ำ
 ใจถึงจิต คิดให้ซึ่ง ตรึงใจจำ สุขทุกยาม หน้าอบอุ่น การุณย์นั้น
 ขี้วิตคู่ อยู่ยึดได้ ให้ประจักษ์ มีความรัก สลักจิต คิดสร้างสรรค์
 ความเข้าถึง ตรึงใจมั่น กันและกัน เหนือกว้านั้น หมั่นอภัย หทัยงาม
 ถ้วนแพรวหึง ขาบซึ่งได้ ในประโยชน์ ขี้เอิ้นไหน ไทษไม่รู้ ดูดอยล้ำ
 ไม่ระดับ งามจับจิต ขัดเขตคาม ดอกใหญ่ล้ำ คำคุณเกื้อ เอื้อสรรพคุณ
 ห่อหุ้มหุด หมดลาย ไม่ไปต่อ ยากอี้อ้อ คดเคเล้า ราวเนื่ออุ่น
 แข็งแรงสุด ดุจด่าศึก คึกขุณมน ลำต้นใบ ไข่เื้อจุน คำคุณดี
 อันงูเงี้ยว เขี้ยวตะขอ จันทรอยู่ ให้โลกรู้ หมูหรือล่า มาดูถึ
 อักตะขาบ แมงป่อง ถ้ำล่องดี พืชมากมี ไม่ชี้ขี้ จำไว้
 ดมล่าได้ ขับได้แน่ แผลพกขี้ ฝีประจำ ระกำเล่า เฝ้าโคกคัลลย์
 แดนเขียบด รอดร้าง เสร้าจวบลย์ หายได้นั้น ธรรมชาติ ไล่เทล้ำกิน

โกวิท ธีรวิโรจน์

กล้วยไม้เพชรหึงใหญ่เกาะเกาะ กระระยะแยกปลุกกันห่างห่าง
จำกัดที่ให้เติบโตคอยจัดวาง ใส่กระถางหรืออาศัยเกาะไม้ไผ่

ถิ่นกำเนิดเอเชียแถบเขตร้อน หมูเกาะตอนใต้แปซิฟิกงามระรื่น
ในไทยพบตะวันตกถึงใต้ฝนชุ่มชื้น แตกกิ่งขึ้นให้ได้ชมสมฤดี

กล้วยไม้ใหญ่ที่สุดคือเพชรหึง อีกชื่อหนึ่ง ว่านเพชรหึง สมศักดิ์ศรี
สรรพคุณต้านอนุมูลอิสระมากมาย รักษาฝีฝีเนื้องอกมะเร็งน้ำเหลือง

ดองกับเหล้าบำรุงกำลังทั้งแก้อา ขับลมในลำไส้ใช้ได้เร็ว
เป็นยาเย็นช่วยถอนพิษอักเสบเคือง ฝีประจำรอยยักแฉียงเหือดหายไป

ดองเป็นช่อขนาดใหญ่ทยอยบาน อยู่ได้นานสามเดือนพราวไส
สีเหลืองหม่นมีลายเส้นประทับไว้ ดวยบาดใจทั้งช่อตั้งช่อห้อยลง

เป็นพันธุ์ไม้ล้ำค่าหาดูยาก มีดอกมากกรรกาถึงตุลาค่ำไหลหลั่ง
ต้องเลี้ยงไว้ถึงห้าปีอย่างดอง สืบสานส่งดำรงไว้กล้วยไม้งาม

ดองพร เดชกุลทอง

เพชรหึงรัดรังใจให้เศร้าหมอง
 คงต้องตรองดองจิตคิดตึกหน
 จะหึงจะหองท่า ไม่ให้กังวณ
 หากหลุดพ้นไปได้สบายใจ

อ่านเพชรหึงหรือกล่ด้วยไม้เพชรหึง
 ชื่อตึกซึ่งมีความหมายไม่ชัดใส
 เพราะหากได้ทำตามชื่อนี้แล้วไซ้
 คงทำให้ใจตกต่ำถูกขำเติม

เพชรหึงมีหลายชื่อในท้องถิ่น
 ต่างได้ยีนอ่านทางข้างข้างอีกเหม
 อ่านงเหวี่อมภาดำพะนายเติม
 หากเพิ่มเติมเอื้อองพรวดกับกล่ด้วยกา

เพชรหึงเป็นภักดีด้วยไม้ใหญ่ที่สุด

ในโลกรุดสูง ได้ตามเมตรหนา

เส้นผ่าศูนย์กลาง ได้ทำเข็นต้นนา

แตกกอมา มีรากอากาศองอาจดี

ใบเป็นใบเดี่ยวออกเวียนสลับ

ใบรับกับเส้นยาวแคบตามวิธี

กว้างสี่เข็นต้นยาวถึงหกสิบเข็นต้นมี

แผ่นใบนี้คล้ายแผ่นหนังเหนียวดั่งใจ

ดอกเป็นช่อขนาดใหญ่ทยอยบาน

ติดต่อกันสามเดือนได้สี่สัปดาห์

ดอกย่อยมีจำนวนมากใหญ่กว่าใคร

ดอกนี้ใจสี่เหลี่ยมหอมอ่อนอมเขียว

ดอกมีจุดประน้ำตาแถมมีดวง

คล้ายลายเสือเป็นดวงกลีบไม่เหนียว

ออกดอกกรรกาถึงตุลาคีติยศ

อายุต้องห้าปีได้ยอดดอกออกมา

สรรพคุณเป็นยาอายุวัฒนะ

ช่วยเรื้อรังจะมีอาการไอเจ็บคอหนา

แก้พิษงูตะขาบแมงป่องต่อพิษนา

อีกทั้งช่วยรักษาฝีประจำวัย

อาณนัท ศรีวิสูตร

งามไม้ดอกดูหวานปานผึ้งหยด ดุหมดจืดด้วยดีดด้วยไธ
คือกลด้วยไม้เพชรหึงตรึงติดใจ ชื่นฤทัยได้เห็นเป็นบุญตา

อ่านงูเห่าล้อมตบตานเรียวขานอยู่ ดอกบานชูไกรแกว่งแรงลมหนา
ชื่อนั้นตามพายุรู้กันมา เพชรหึงพาดอกปลิวลือลือดับไป

ชื่นงดงามเกี้ยวเกาะเลาะไม้ไผ่ บ่าข่มขื่นโตดีดใช้ยอไธ
โตเต็มทีต้นดีดเฝ้าอยู่กลางไพร ดอกช่อใหญ่เออกลานนแรมเดือน

ช่อดอกยาวห้อยลงหรือตรงตั้ง เออทุกครั้งมากมายดอกคล้ายเหมื่อน
เป็นลายเลื้อยดีดน้ำตาอมดวงดาวเดือน คล้ายจะเตือนบอกว่าหน้าฝนพราย

ผลเออเป็นสามพุดน้ำแปดก เมล็ดแตกดีดนำขยาย
ยามลมพลี้อปลิวอ่อนระเอาย ดูเพริดพรายรายริ้วพลี้อระการ

ไม้นั้นดีเป็นยารักษาโรค แก้อาการเจ็บลมผสมผสาน
สมุนไพรรู้ไว้ใช้มานาน แก้อาการคันพิษพิษกายา

ประโยชน์นั้นมากมีที่เห็นอยู่ ดอกด้วยดูชื่นรื่นहरषา
เปรียบสาวงามยามยิ้มพริ้มเพลิดตา ชื่นดูร่าหน้าถนอมอมอุ่นใจ

อัษฎสิทธิ์ ณ เชียงใหม่

อ่านเพชรหึง ขี้เภาะ บนค่าคบ ห้อยใบต้น คลุมกลบ กิ่งพฤษา
ลมแรงพัด สะบัด ไหว แกว่ง ไปมา พรางพราวตา ดุจเงยเหลิ้ม เสิ้ลมสายพราง

แม้จะปลูก ในกระถาง หรือลงดิน ก็มีถิ่น งามงด หมดกลิ่นจาง
กลางแดดร้อน พรหมใบ ไส้กระจ่าง ฤดูร้อนร้าง ฝนเย็น พลัดอกพราว

ช่อดอกตั้ง บ้างห้อย ร้อยเรียงราย ระยิบพราว เต็มดอก ออกเหลิ้งเงา
ม่วงดอแต่้ม แหม่มประ ดุจร้อยดาบ เฟ้งอีกราว ราวเลื้อย กระโจนไกล

ดอยล้ำไต้ เป็นสมุนไพรร ทรงคุณค่า ชวยรักษา ขับลม ในลำไส้
ถอนพิษ แก้อักเสบ ให้อาเจียร ภาควิทยา มาลีไทย ยิ่งใหญ่ครัน

กุศล คำเพราะ

ลมเพชรหึงฆ่ากรนแรงแสบแสบหน้าอก

จะแตกหักร่างกายสั่นไหวหนอ

จำต้องใส่เจ้าhelmetหรือเปเล่านอ

ให้รู้รอกองขวัญแวงแวงนอกล้วน

ไอ..เป็นเพียงอีกชื่อหนึ่งของพรรณไม้

ขวัญกล้ากายไม่เลวร้ายเหมือนवादฝน

เป็นแค่เพียงกล้วยไม้ป่าอีกหนึ่งพันธุ์

อันชื่อนั้นมันมีมา ได้อย่างใด

ตามตำนานเล่าขานมานานว่า

กล้วยไม้ป่าต้นใหญ่กว่าพันธุ์ไหนไหน

ขึ้นคาบบนต้นไม้ในพงไพร

ทางภาคใต้ ทิศตะวันออกหน้าเขยวม

กรรภูถึงตุลาชัองอออกดอก สุดข้าชอกมึระอออกพายุโหม
พัดกระหน่ำจนดอกข้าไปตามลม ระวังบนตมเพราะแรงลมเพชรหึงนา

จึงเรียกชื่อพรรณไม้นี้ตามชื่อตม ที่ถ้าโถมช่อโยกล้มตามลมหนา
ว่ากลัวยไม้ ว่านเพชรหึงชื่อแปลกนา เป็นที่มาของชื่อพาหายุ้งใจ

กลัวยไม้ไม่มีสีดอกดวยสดใส เจิดใจใสในราวป่าดั่งเทพธัม
คล้ายลายเสื้อชูเกรงขามน่าชื่นชม ข้างเหมาะตมดูเกลี้ยงแกลมในพงไพร

ช่อดอกขาวพราวกระจายทั่วช่อดอก ค่อยบานออกจากโคนดอกงามสดใส
กลีบดอกมีสีเหลืองหม่นบนสุดลาย น้ำตาลแก่แถมม่วงได้ให้ชวนมอง

ใครพบเห็นเป็นต๋องหลงและนี้กรัก หลายคนจักหามาปลูกเพื่อชื่นอง
ใจใฝ่ฝันเฝ้าพุ่มพักและเฝ้ามอง ดอกนี้ต๋องรอเวลาถึงทำปี

สรรพคุณทางตำนโอสถที่รู้จัก ข้างตีนักเป็นอายุวัฒนะนี้
ขงเหม็นฉุนช่อดยนำพาเรียวแรงดี ขับลมที่ฝังในกายสบายแฮ

อภัยพร แสงทอง

อ่านเพชรหึงดองงามนามน้ำคิต

มาข้องติตขี้เอเต็ดเพชรหึง

ยังมีคำทองแถมแถมดีเอตัง

คงไว้ซึ่งความสุขมากทุกขันธ์

กตัญญูไม่สละข้อยโลภใต้ให้ความสุข

แถมมรดกรักษ์ป่าไม้ขึ้นไพรสถิต

ต้นสูงใหญ่ระดุดตางามน่ายล

สรรพคุณอันสมุนไพรรักษาภัย

แม้ความรักอาจอยู่คู่หึงทอง

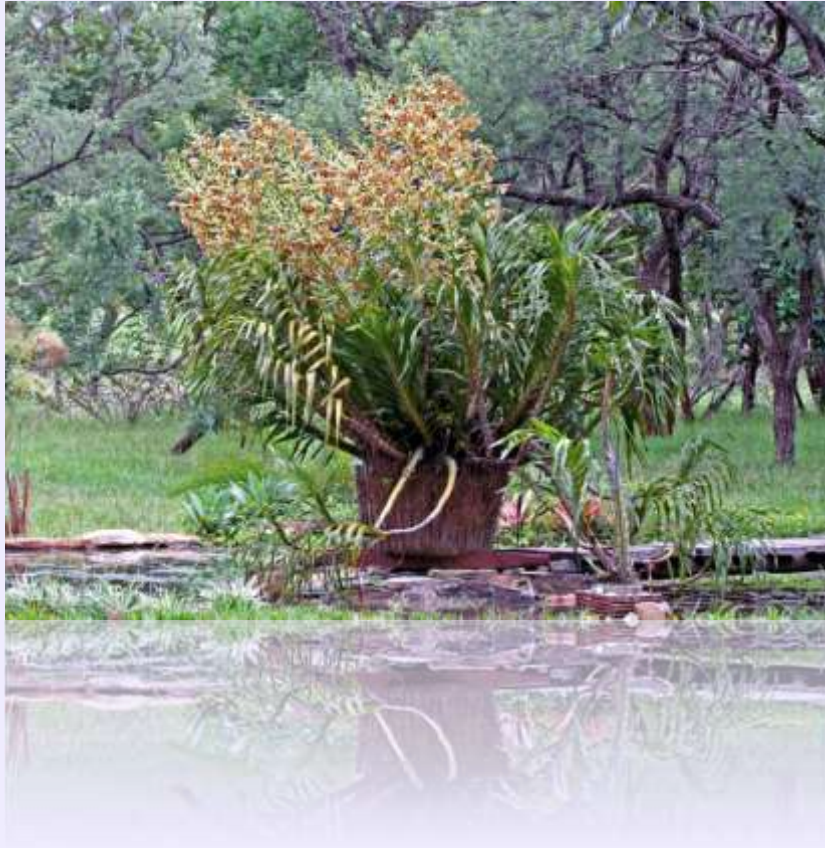
อย่าตามทองบ่อย่าบ่รักถ้อยไหน

ความไวใจในนิยามความพอดี

จึงเป็นที่หอปร่มสมพายุ

บุษรัตน์ ๒๕๖๕

เป็นกล้วยไม้ในวรรณคดีที่เล่าสืบ
ที่มีชื่อเรียกขานว่านเพชรหึง
เพราะสรรพคุณเป็นสมุนไพรคนไทยจึง
เรียกว่าว่านเพชรหึงจึงเหมาะดี

ว่านเพชรหึงเป็นกล้วยไม้ที่สูงใหญ่
เกาะอาศัยพรรณไม้อื่นเพชรหึงนี้
พบในป่าแควเดียว ตรง สุราษฎร์ธานี
ชลบุรี พิชณุโลก ทางภาคเหนือ

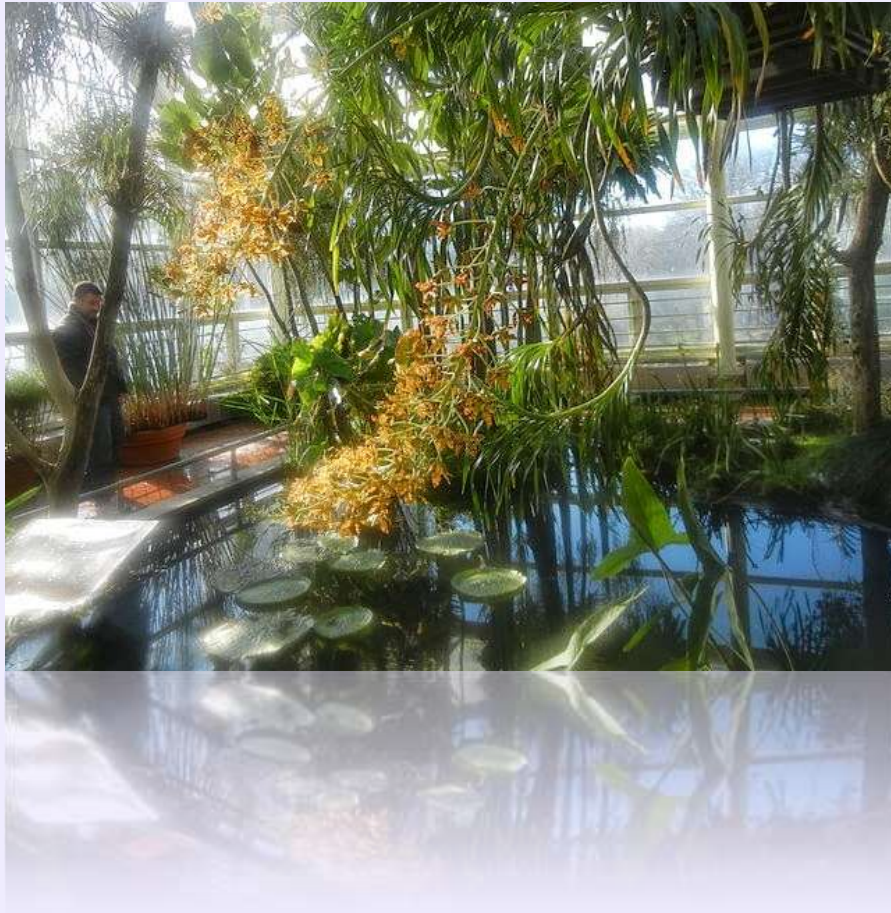
ดอกร่วงนี้มีเป็นช่อล่อภุมรา
กลีบใหญ่หนาสีเหลืองสดดูฉายแสง
ช่อกรรกาถึงตุลาคกรเป็นเปื้อน
ดอกร่วงเหลืองเมื่ออายุต้นพ้นห้าปี

อ่านเพชรหึงนำมาทำยาได้
เป็นสมุนไพรรักษาไข้ให้หายหนี
น้ำดองเหล้าช่วยบำรุงให้กำลังมี
รักษาฝีฝีก็มีฤทธิ์ถอนพิษงู

ต้นสูงใหญ่เกินไปให้เกะกะ
ไม่รู้จะวางตรงไหนให้ดูหยาบ
ใช้ที่กว้างอยู่กลางแดดลมฝนพร
แม้งามทรุดปลูกยากไม่เอากดอง

จตุพร สุวรรณปากแพรก

เพชรหึง ตับตาน หรือเอื้องพรวด ดอกดอกพรวด สีเหลือง แดงแดงแต้ม
 ช่อดอกยาว ที่สุด พุดดอกแย้ม น้ำตาลเข้ม ยามลมไกล ไหวโยกพริ้ว
 ลักษณะ เหมือนว่าน ใบเรียวยาว ดอกอะคร้าด ช่อดอกใหญ่ สูงามหรร
 ยามลมพัด สะบัดไป คล้ายกับงู ไข่ที่อยู่ กอ้างขวาง กางออกไป
 แต่กระนั้น ก็มี สรรพคุณ ได้การบุญ ให้เป็นยา ถอนพิษได้
 บำรุงกำลัง ให้อาต่าน ก้านและใบ หักแก้ไข โรคเล่าได้ ไข่ดีจริง

ศกุนตลา ณ หนองคาย

